

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/95/2019
Identifikačné číslo spisu:	4407205193
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:4407205193.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petříkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobkyne Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstvo Nitra, so sídlom Nitre, Nám. J. Pavla II. 7, zastúpenej advokátskou kanceláriou Petruška & partners s.r.o., so sídlom v Nitre, Kupecká 18, proti žalovanému Lesy Slovenskej republiky, š.p., s o sídlom v Banskej Bystrici, Nám. SNP 8, zastúpenému advokátskou kanceláriou HMG LEGAL, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Červeňova 14, o vydanie nehnuteľností, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 12C/43/2007, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. októbra 2018 sp. zn. 8Co/489/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie proti výroku odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania žalobkyne proti výroku súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny návrhu o d m i e t a .

V prevyšujúcej časti dovolanie z a m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Právny predchodca žalobkyne sa žalobou podanou na Okresnom súde Nové Zámky (ďalej ako „súd prvej inštancie“) domáhal voči žalovanému vydania a navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam pôvodne vedeným v PKV č. 22 pre kat. územie G. ako parc. č. 311 lesnícky dom o výmere 0,4931 ha a parc. č. 313/1 roľa o výmere 2,6842 ha, v čase podania žaloby vedené na Úrade geodézie, kartografie a katastra SR pre kat. územie G. na LV č. XXX v registri „C“ na katastrálnej mape ako parc. č. 152/1 zastavané plochy a nádvoria 1035 m², parc. č. 152/2 zastavané plochy a nádvoria 281 m² a na ňom stojace rekreačné zariadenia so súp. č. 465, parc. č. 152/3 zastavané plochy a nádvoria 91 m² a na ňom stojaca stavba budovy lesného hospodárstva, parc. č. 152/4 zastavané plochy a nádvoria 98 m², parc. č. 153/1 zastavané plochy a nádvoria 938 m², parc. č. 153/2 zastavané plochy a nádvoria 340 m², parc. č. 154/1 lesné pozemky 14 580 m², parc. č. 154/2 zastavané plochy a nádvoria 1107 m², parc. č. 154/4 zastavané plochy a nádvoria 1998 m², budova lesného hospodárstva, dom so súp. č. 491, parc. č. 154/9 lesné pozemky 458 m² spolu s dokumentáciou, ktorá k nim prislúcha. Neskôr súd prvej inštancie pripustil čiastočné späťvzatie návrhu ako aj zmenu účastníkov.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom zo 14. apríla 2016 č. k. 12C/43/2007-1102 vo výroku I. zamietol

návrh žalobkyne na prerušenie konania, vo výroku II. zastavil konanie v časti o vydanie a navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam pôvodne vedených v pozemnoknižnej vložke č. 22 pre kat. územie G. v súčasnosti zapísaných na LV č. XXXX pre kat. územie G. ako parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape parc. č. 154/4 zast. plochy a nádvorí o výmere 1998 m² a dom so súpisným číslom 491 na parc. č. 154/4 vrátane dokumentácie, ktorá k nej prislúcha ako aj dokumentácie k parc. č. 152/2 a k parc. č. 152/3, ktorá k nim prislúcha. Vo výroku III. rozhodol, že nepripúšťa navrhovanú zmenu žalovaného výroku súdu uskutočnenú podaním žalobkyne zo dňa 13. mája 2015. Vo výroku IV. rozhodol, že žalobu v celej ostávajúcej časti zamieta a vo výroku V. rozhodol, že o trovách konania súd rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a to pre nedostatok aktívnej vecnej legitimácie, nedostatok pasívnej vecnej legitimácie, pre absenciu rozhodného obdobia a pre nespôsobilosť predmetu konania k jeho vydaniu. Vo vzťahu k nedostatku aktívnej vecnej legitimácie uviedol, že žalobkyňa vo svojom vyjadrení z 10. apríla 2006 tvrdila, že je právnym nástupcom po cirkevnej právnickej osobe - Uhorská študijná základina, resp. Študijný fond. Z dokazovania však vyplynulo, že pôvodným vlastníkom žalovaných nehnuteľností nebol Študijný fond ani Študijná základina, ale Maďarský náboženský fond. Skutočnosť, že žalobkyňa je registrovanou cirkvou, resp. jej útvarom so sídlom na území Slovenskej republiky, nebola medzi účastníkmi sporná, žalobkyňa však v konaní nepreukázala, že by bola pôvodným vlastníkom alebo právnym nástupcom pôvodného vlastníka žalovaných nehnuteľností, ktoré prešli do vlastníctva štátu. Súd prvej inštancie mal za to, že Náboženský fond bol subjektom odlišným od Rímskokatolíckej cirkvi, nebol ani jej právnickou osobou a jeho majetok nebol majetkom cirkvi. Konštatoval, že žalobkyňa ani inú cirkevnú právnickú osobu, či samotnú Rímskokatolícku cirkev nemožno pokladať za právneho nástupcu Náboženského fondu, pretože predmetný fond mal s Rímskokatolíckou cirkvou spoločné len to, že jeho majetkový substrát mohol byť pri založení vytvorený z majetku Rímskokatolíckej cirkvi, inak sa však jednalo o samostatnú právnickú osobu s povahou verejného fondu, ktorá nebola s Rímskokatolíckou cirkvou nijako zviazaná. K nedostatku pasívnej vecnej legitimácie súd prvej inštancie uviedol, že v súčasnej dobe ako vlastník sporných nehnuteľností je vedený na Úrade geodézie, kartografie a katastra SR Slovenská republika. Za Slovenskú republiku pred súdom koná „štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu“. Poznamenal, že vždy je potrebné rozlišovať medzi právnou subjektivitou Slovenskej republiky, za ktorú koná zákonom určený subjekt a právnou subjektivitou právnickej osoby. Súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa sa v tomto konaní domáhala navrátenia vlastníckeho práva, avšak tohto práva sa nedomáhala od vlastníka zapísaného na liste vlastníctva (Slovenskej republiky), ale od jeho správcu, ktorý by vzhľadom na stav zápisov na príslušnom liste vlastníctva takúto povinnosť nemohol objektívne ani len splniť. Vzhľadom na to nie je žalovaný pasívne legitimovanou osobou na vydanie a navrátenie vlastníctva k žalovaným nehnuteľnostiam. Vo vzťahu k nedostatku rozhodného obdobia uviedol, že vzhľadom na to, že v PKV č. 22, kat. územie G. bola pod B5 dňa 16. apríla 1925 vyznačená poznámka o zabraní nehnuteľností štátom spolu s poznámkou zamýšľaného prevzatia, na základe ktorej štát po daní výpovede z nájmu pôvodnému pozemnoknižnému vlastníkovi dňom 30. septembra 1926, následne dňom 1. októbra 1926 prevzal zabraný majetok, mal súd prvej inštancie za to, že k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát došlo na základe zák. č. 215/1919 Sb. mimo rozhodného obdobia ustanoveného v § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej ako „zákon č. 161/2005 Z.z.“), a táto skutočnosť založila dôvod na zamietnutie návrhu. K nespôsobilosti predmetu vydania uviedol, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala tú skutočnosť, že by žalované nehnuteľnosti boli súčasťou lesného pôdneho fondu, tak ako to ukladá § 2 ods. 1 zák. č. 161/2005 Z.z. Dôvodil, že súčasťou tohto ustanovenia je aj legislatívny odkaz, ktorý sa odvoláva na zák. č. 61/1977 Zb. o lesoch, ktorý kontinuálne naviazal na pôvodný legislatívny pojem „lesný pôdny fond“, ktorý tvorili len tie pozemky, ktoré boli v evidencii katastra nehnuteľností zapísané ako druh pozemku - lesné pozemky. S poukazom na § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z. konštatoval, že vlastnícke právo sa vracia výlučne k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné stavby súvisiace s ním. Vlastnícke právo sa tak nevracia k nehnuteľným veciam, ktoré netvorí lesný pôdny fond a nie sú hospodárskymi stavbami. Tu súd prvej inštancie podotkol, že na LV č. XXX, kat. územie G. je vo vzťahu k predmetu konania uvedené z hľadiska druhu pozemku a popisu stavieb u

parciel č. 152/1, 152/4, 152/5, 152/7, 153/1, 153/2 a 154/2 - zastavané plochy a nádvorí, u parciel č. 154/1 a 154/9 - ostatné plochy, ďalej stavby - rekreačné zariadenie so súp. č. 465 na parc. č. 152/5 a rekreačné zariadenie so súp. č. 838 na parc. č. 152/7. Súd prvej inštalácie tak uviedol, že žalobkyňa dôkaz opaku vo vzťahu k stavom zápisu na LV č. XXX kat. územie G. nepredložila. V zmysle uvedeného súd prvej inštalácie v ostávajúcej časti žalobu v celom rozsahu zamietol.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podala žalobkyňa odvolanie. Krajský súd v Nitre (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 25. októbra 2018 sp. zn. 8Co/489/2016 vo výroku I. odmietol odvolanie žalobkyne proti výroku napadnutého rozsudku o nepripustení zmeny žaloby. Vo výroku II. v ostatných častiach napadnutý rozsudok súdu prvej inštalácie potvrdil. Vo výroku III. rozhodol, že žalovanému priznáva proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorého nároku rozhodne súd prvej inštalácie po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Odvolací súd vo vzťahu k nepripustení zmeny žalobného nároku uviedol, že mal za to, že rozhodovanie o zmene žaloby v zmysle § 95 O.s.p. bolo vylúčené z prieskumu odvolacím súdom, a to konkrétne § 202 ods. 3 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého odvolanie nie je prípustné proti uzneseniu, ktorým sa pripustila alebo nepripustila zmena návrhu. K námietke, že návrh žalobkyne na prerušenie konania bol riešený až v napadnutom rozsudku uviedol, že v kontexte § 212 ods. 3 O.s.p. nemožno vzhliadnuť vo vytýkanom postupe súdu prvej inštalácie vplyv na správnosť rozhodnutia vo veci, keď v kontexte novej zákonnej úpravy toto naďalej platí pre konania v zmysle CMP. Na margo námietky, že zastavujúci výrok napadnutého rozsudku nezodpovedá jej podaniu o čiastočnom späťvzati žaloby uviedol, že tento výrok je potrebné posudzovať aj v kontexte s už skôr vydaným rozhodnutím z 27. januára 2014 pod č. k. 12C/43/2007-788, ktorým bolo o čiastočnom späťvzati žaloby rozhodnuté v súlade s jeho obsahom. Z uvedených dôvodov odvolací súd vecnú nesprávnosť v poradí tretieho výroku rozhodnutia preskúmať nemohol a prvé dva výroky rozsudku boli vecne správne a nebol dôvod pre ich zmenu alebo zrušenie. Vo vzťahu k napadnutej zamietajúcej časti odvolací súd uviedol, že súd prvej inštalácie vzhliadol pre zamietnutie žaloby štyri dôvody a to nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, nedostatok rozhodného obdobia a v nespôsobilosti predmetu konania na vydanie. Odvolací súd uviedol, že uvedené prvé dva dôvody nie sú dôvodné a v tejto časti súd prvej inštalácie vec nesprávne právne posúdil. Konštatoval, že v zmysle § 4 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. je povinnou osobou právnická osoba, ktorá ku dňu účinnosti tohto zákona spravuje nehnuteľné veci vo vlastníctve Slovenskej republiky, obce alebo nehnuteľnú vec drží. Žalovaný je nesporne takouto osobou a je teda v konaní pasívne vecne legitimovaný. Čo sa týka aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne odvolací súd uviedol, že v zmysle predmetného reštitučného zákona má postavenie aktívne legitimovanej osoby z dôvodu, že sa jednalo a ide o majetok podľa pôvodu prináležiaci k cirkevnému majetku, bol zviazaný účelom s Rímskokatolíckou cirkvou, a preto krivda spáchaná odňatím tohto majetku predstavovala priamo krivdu voči Rímskokatolíckej cirkvi, tak ako to vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 247/2006. Žalobkyni tak prináleží právo domáhať sa reštitučného nároku aj k tým majetkom Rímskokatolíckej cirkvi, ktoré pôvodne patrili podľa v tom čase platných predpisov zložkám a organizáciám Rímskokatolíckej cirkvi so sídlom mimo územia Slovenskej republiky, a na základe toho, že sa nachádzajú na území Slovenskej republiky, má nároky k nim Rímskokatolícka cirkev na Slovensku. Vo vzťahu k nedostatku rozhodného obdobia a nespôsobilosti predmetu konania na vydanie odvolací súd uviedol, že s uvedenými dôvodmi na zamietnutie podanej žaloby sa stotožňuje. Dôvodil, že pôvodný vlastníak predmetných nehnuteľností ako cudzí zahraničný subjekt vlastnícke právo stratil po zabraní majetkov štátom podľa zákona č. 215/1919 Sb., štát prakticky ihneď zrealizoval akt faktického prevzatia vlastníctva týchto nehnuteľností, teda neboli a nemohli byť a ž d o roku 1948 v užívaní pôvodného majetku vlastníka, pričom bol vykonaný i vklad nehnuteľností v pozemkovej knihe a u parcely č. 313 tiež došlo zo strany štátu k jej rozdeleniu s následným prevodom jej častí do vlastníctva iných subjektov. K zmene vlastníctva tak došlo mimo rozhodného obdobia, čím tak zákonná podmienka reštitúcie nebola naplnená. Odvolací súd k nespôsobilosti predmetu konania na vydanie konštatoval, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a nepreukázala tú skutočnosť, že by žalované nehnuteľnosti predstavovali poľnohospodársku pôdu, resp. aby boli súčasťou lesného pôdneho fondu. Uviedol, že v katastri nehnuteľností sú predmetné pozemky zapísané ako zastavané plochy a nádvorí, resp. ostatné plochy, na parcelách č. 154/1 a č. 154/9 sú postavené stavby charakterizované ako rekreačné zariadenia, resp. sa nachádzajú v okolí bytových stavieb a rodinných domov, jedná sa o pozemky a stavby v intraviláne obce, čím tak uzavrel, že sa teda jedná o pozemky, ktoré neslúžili účelu

poľnohospodárskej alebo lesnej produkcie.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 420 písm. f/ CSP a poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP. Vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP uviedla, že odvolací súd jej svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a to tým, že dovolateľka navrhovala zmenu žalobného návrhu v súlade s § 95 O.s.p., pričom o tomto jej návrhu bolo rozhodnuté až v rozhodnutí súdu prvej inštancie bez toho, aby zmenu návrhu pripustil, pričom poukázala aj na to, že odôvodnenie o nepripustení zmeny návrhu je nedostatočne odôvodnené. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP uviedla, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke „či v danom prípade k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát došlo na základe zákona č. 215/1919 Sb., teda mimo rozhodného obdobia podľa zákona č. 161/2005 Z.z.“. V tejto súvislosti uviedla, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010, ktorý konštatoval, že „poznámka o zámere a o zamýšľanom prevzatí nehnuteľností nemá účinky prechodu vlastníctva na štát, tzn. k nadobudnutiu vlastníctva k zabranému majetku štátom podľa zákona č. 215/1919 Sb. dochádza až vkladom vlastníckeho práva pre štát na návrh pozemkového úradu podľa § 26 zákona č. 329/1920 Sb.“. Ďalej poukázala na to, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v otázke „či žalované nehnuteľnosti sú spôsobilé byť predmetom na vydanie v zmysle zákona č. 161/2005 Zb.“. Uviedla, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd konštatovali, že v konaní nebolo preukázané, že by nehnuteľnosti boli súčasťou lesného pôdneho fondu, tak ako to ukladá § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Zb., pričom poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 131/1996, sp. zn. 1 Cdo 49/1992, sp. zn. M-Sždov 13/2002 a sp. zn. 3 Cdo 188/1996.

5. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný. Vo vzťahu k nepripustení zmeny žaloby uviedol, že s tvrdeniami dovolateľky nesúhlasí, pretože v súlade s § 95 O.s.p. je výhradne na posúdení súdu, či výsledky doterajšieho dokazovania mohli byť podkladom pre konania o zmenenom návrhu. K námietke prechodu vlastníckeho práva uviedol, že súd prvej inštancie a odvolací súd správne právne posúdili okamih prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam na štát mimo rozhodného obdobia, pričom ich právne posúdenie nepredstavuje odklon ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. K námietke nespôsobilosti predmetu sporu na vydanie konštatoval, že dovolateľka iba opätovne uvádza už skôr tvrdené skutočnosti, s ktorými sa súd prvej inštancie ako aj odvolací súd náležite a dostatočne vysporiadali.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

8. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v

tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c / náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

11.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Dovolateľka v danom prípade vyvodzuje prípustnosť a dôvodnosť svojho dovolania z § 420 písm. f/ CSP a z § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP. Vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP namietala, že o zmene žalobného návrhu bolo rozhodnuté až v rozhodnutí súdu prvej inštancie bez toho, aby zmenu návrhu pripustil, pričom poukázala na to, že rozhodnutie o nepripustení zmeny návrhu je nedostatočne odôvodnené.

13. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13.1. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne.

14. Pri dovolacom dôvode podľa § 420 CSP vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o nepripustení zmeny žaloby nemohlo dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces, pretože o odvolaní proti tejto časti rozsudku súdu prvej inštancie odvolací súd nemohol rozhodnúť inak, ako ho odmietnuť, pretože rozhodnutie o (ne)pripustení zmeny návrhu je zo zákona (CSP) vylúčené z prieskumu odvolacím súdom. Preto sa odvolací súd nedopustil pochybenia, ktorým by došlo u dovolateľky k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

15. Posudzujúc dovolanie podľa obsahu dovolateľka taktiež napadla výrok odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd návrh v celej zostávajúcej časti zamietol. Ako dovolací dôvod uviedla § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP. Dovolací súd posudzuje dovolanie aj z hľadiska jeho obsahu a dovolateľka v rámci vymedzenia právnych otázok poukázala na príslušnú judikatúru odvolacieho súdu. Dovolací súd tak má za to, že dovolateľka namieta dovolací dôvod vyplývajúci len z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a teda, že odvolací súd sa pri hodnotení právnych otázok, ktoré boli podstatné pre rozhodnutie v tejto veci, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a to od otázok „či v danom prípade k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát došlo na základe zákona č. 215/1919 Sb., teda mimo rozhodného obdobia podľa zákona č. 161/2005 Z.z.“ a „či žalované nehnuteľnosti sú spôsobilé byť predmetom na vydanie v zmysle zákona č. 161/2005 Zb.“.

16. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom

spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

17. So zreteľom na riadne nastolenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie dovolateľky je v danom prípade procesne prípustné, dovolací súd teda v zmysle uvedeného pristúpil k právnemu posúdeniu vyššie nastolených právnych otázok dovolateľky.

18. Vo vzťahu k otázke dovolateľky „či k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát došlo na základe zákona č. 215/1919 Sb., teda mimo rozhodného obdobia ustanoveného v § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z.“ dovolací súd uvádza nasledovné :

19. Odvolací súd sa vo vzťahu k nedostatku rozhodného obdobia stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie, ktorý konštatoval, že v PKV č. 22, kat. územie G. bola pod B5 dňa 16. apríla 1925 vyznačená poznámka o zabraní nehnuteľností štátom spolu s poznámkou zamýšľaného prevzatia, na základe ktorej štát p o daní výpovede z nájmu pôvodnému pozemnoknižnému vlastníkovi dňom 30. septembra 1926 následne dňom 1. októbra 1926 prevzal zabraný majetok, mal súd za to, že k prechodu vlastníckeho práva z pôvodného vlastníka na štát došlo na základe zákona č. 215/1919 Sb., t. j. mimo rozhodného obdobia ustanoveného v § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z. Odvolací súd doplnil, že pôvodný vlastník predmetných nehnuteľností ako cudzí zahraničný subjekt vlastnícke právo stratil po zabraní majetkov štátom podľa zákona č. 215/1919 Sb., štát prakticky ihneď zrealizoval akt faktického prevzatia vlastníctva týchto nehnuteľností, konštatoval, že teda neboli a nemohli byť až do roku 1948 v užívaní pôvodného majetku vlastníka, pričom bol vykonaný i vklad nehnuteľností v pozemkovej knihe a u parcely č. 313 tiež došlo zo strany štátu k jej rozdeleniu s následným prevodom jej častí do vlastníctva iných subjektov. K zmene vlastníctva tak došlo mimo rozhodného obdobia, čím tak zákonná podmienka reštitúcie nebola naplnená.

20. Dovolaťka uviedla, že odvolací súd sa odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010 a konštatovala, že v zmysle uvedeného rozhodnutia je jednoznačné, že nehnuteľnosti na štát neprešli na základe zákona č. 215/1919 Sb. a preto záver súdov oboch inštancií je nesprávny a týmto nesprávnym právnym posúdením uvedenej otázky došlo vo veci k nesprávnemu rozhodnutiu.

21. Dovolaací súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 84/2010 uviedol, že poznámka o zábore a o zamýšľanom prevzatí nehnuteľností nemá účinky prechodu vlastníctva na štát, tzn. k nadobudnutiu vlastníctva k zabranému majetku štátom podľa zákona č. 215/1919 Sb. dochádza až vkladom vlastníckeho práva pre štát na návrh pozemkového úradu podľa § 26 zákona č. 329/1920 Sb.

22. Dovolaací súd s prihliadnutím na vyššie uvedené rozhodnutie dovolacieho súdu uvádza, že v posudzovanom prípade v pozemkovoknižnej vložke č. 22 v časti A. Majetková podstata sa síce nachádza poznámka „Zábor“ a v časti B. Vlastníctvo sa nachádza pod položkou 5 zápis došlý dňa 16. apríla 1925, č. 535, kde je uvedené, že na základe žiadosti štátneho pozemkového úradu v Prahe číslo 35427 /25-II/4 sa poznamenáva, že nehnuteľnosti pod por. číslom A. I. 1-5. sú zabrané štátom a že štát zamýšľa tieto prevziať, avšak sama poznámka o zábore a o zamýšľanom prevzatí nehnuteľností nemá účinky prechodu vlastníctva na štát. K právnemu prevzatíu, t. j. k nadobudnutiu vlastníctva k zabranému majetku štátom podľa záborového zákona (tak ako to konštatoval dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 84/2010) dochádza až vkladom vlastníckeho práva pre štát na návrh pozemkového úradu. Avšak za zásadné pre posúdenie uvedenej otázky je nevyhnutné uviesť, že pod položkou 10 B (č. l. 39), sa nachádza zápis došlý 12. marca 1948, č. d. 318, kde je uvedené, že „podľa návrhu povereníctva pôdohospodárstva a pozemkovej reformy č. B-805/48-VI/D, poznamenáva sa, že nehnuteľnosti vedené na strane A sú predmetom revízie podľa zákona č. 142/1947 Sb.“, tzn., že uvedený zápis nasvedčuje skutočnosti, že predmetné nehnuteľnosti boli predmetom rozhodovania podľa zákona č. 142/1947 Sb., teda zákona, ktorý realizoval pozemkovú reformu (zákon č. 219/1919 Sb.), čím tak možno konštatovať, že k zmene vlastníctva došlo v rozhodnom období ustanoveného v § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z.z.

23. Na margo uvedeného dovolací súd poznamenáva, že zákon č. 215/1919 Sb. samotnú pozemkovú reformu zahájil, avšak tento zákon reformu dôsledne nerealizoval, ale umožňoval. Išlo o zákon rámcový a teda o akúsi predpoveď budúceho vyvlastnenia.

24. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uvádza, že právny záver vyjadrený v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo

84/2010 je naďalej aktuálny a dovolací súd naň berie zreteľ aj v preskúvanom prípade. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu dovolateľka opodstatnene namieta, že odvolací súd sa ním zvoleným riešením otázky nedostatku rozhodného obdobia odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktoré predstavuje dovolateľkou uvádzané rozhodnutie. Uvedený právny názor odvolacieho súdu predstavuje nielen odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ale zároveň tiež dôvod opodstatňujúci záver, že dovolaním napadnuté rozhodnutie, ako opodstatnene namieta dovolateľka, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

25. Vo vzťahu k otázke „či žalované nehnuteľnosti sú spôsobilé byť predmetom na vydanie v zmysle zákona č. 161/2005 Z.z.“ dovolací súd uvádza, nasledovné:

26. Odvolací súd sa stotožnil s právnym záverom súdu prvej inštancie a konštatoval, že v katastri nehnuteľností sú predmetné pozemky zapísané ako zastavané plochy a nádvoria, prípadne ostatné plochy. Uviedol, že na parcelách č. 154/1 a č. 154/9 sú postavené stavby charakterizované ako rekreačné zariadenia, resp. sa nachádzajú v okolí bytových stavieb a rodinných domov, jedná sa o pozemky a stavby v intraviláne obce, ktoré aj do okamihu zabratia štátom slúžili len pre účely obydľia a teda neslúžili výlučne účelu poľnohospodárskej alebo lesnej produkcie, čím tak podľa odvolacieho súdu žalobkyňa nepreukázala, že ide o také pozemky a stavby, ku ktorým zákon umožňuje navrátenie vlastníctva.

27. Dovolaťka uviedla, že v súlade s PVK č. 22 pre kat. územie G., tiež aj s príslušným listom vlastníctva, ako aj zo skutočnosti, že predmetné pozemky a budovy sú v správe štátneho podniku Lesy Slovenskej republiky, ktorý ako jediný je oprávnený spravovať lesný majetok vo vlastníctve štátu mala za to, že sa jedná o nehnuteľnosti tvoriace lesný pôdny fond ako aj hospodárske a ostatné stavby s ním súvisiace. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2 Cdo 131/1996, sp. zn. 1 Cdo 49/1992, sp. zn. M-Sždov 13/2002 a sp. zn. 3 Cdo 188/1996.

28. Dovolaťka uvádza, že rozhodnutia, na ktoré dovolateľka v súvislosti s nastolenou otázkou poukázala riešili nasledujúce prípady: v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 131/1996 dovolací súd konštatoval, že reštitučný zákon priznáva relevanciu len takým skutočnostiam výslovne uvedeným, ktoré na pozemkoch nastali po prechode na štát a existujú už pri nadobudnutí ich účinnosti. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 49/1992 dovolací súd riešil situáciu, či sporný pozemok je pozemkom, na ktorom je umiestnená stavba, ktorá bola zriadená až po prevzatí pozemku štátom, a ktorý sa z toho dôvodu podľa § 10 ods. 4 zákona č. 403/1990 Zb. zákona č. 137/1991 Zb. nevydáva, pričom, konštatoval, že za stavbu, ktorá spôsobuje, že pozemok nie je možné vydať (§ 10 ods. 4 zákona č. 403/1990 Zb. v znení zákona č. 137/1991 Zb.) možno považovať len stavbu, ktorá bola zriadená v časovom úseku od prevzatia pozemku štátom do účinnosti zákona č. 403/1990 Zb. V rozhodnutí sp. zn. M-Sždov 13/2002 bolo konštatované, že zákon o pôde pri rozhodovaní správneho orgánu o vydaní, resp. nevydaní pozemku oprávneným osobám neukladá správne orgánu povinnosť rozhodnúť podľa toho, ako je pozemok označený v katastri nehnuteľností. Avšak tu je potrebné poznamenať, že v danom prípade sa jedná o situáciu, kedy vo veci rozhoduje, resp. rozhodol správny orgán. V rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 188/1996 dovolací súd uviedol, že za demoláciu stavby v zmysle § 14 zákona č. 403/1990 Zb., keď vec prestáva existovať v zmysle práva, treba považovať takú deštrukciu pôvodnej stavby, po ktorej prestalo byť poznateľné dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia.

29. V súvislosti s nastolenou otázkou dovolateľky, a ňou uvádzanými rozhodnutiami dovolací súd aj s použitím analógie vyplývajúcej z článku 4 CSP poukazuje na novšie rozhodnutie dovolacieho súdu zo 14. júna 2018 sp. zn. 7 Cdo 169/2016, ktorý konštatoval a uzavrel, že spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. a/ zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam nie je iná, než poľnohospodárska pôda, ktorej legálnu definíciu vo forme taxatívneho výpočtu obsahuje ustanovenie § 2 písm. b/ zák. č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Taktiež uzavrel, že spôsobilým predmetom navrátenia vlastníctva podľa § 2 ods. 1 písm. b/ zákona č. 161/2005 Z.z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam sú výlučne stavby zodpovedajúce tam uvedeným kritériám (bez pozemkov).

30. Uvedeným záverom dovolacieho súdu tak bol vymedzený a ohraničený okruh nehnuteľných vecí, ktoré v zmysle § 2 ods. 1 zákona č. 161/2005 Z.z. môžu byť spôsobilé predmetom navrátenia

vlastníctva. Tzn., že pri vymedzení, či je nehnuteľnosť spôsobilá na vydanie a či je predmetom zákona č. 161/2005 Z.z. sa musí vždy postupovať striktnie podľa § 2 ods. 1 tohto zákona.

31. V zmysle § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z. sa vlastnícke právo vracia k nehnuteľným veciam, ktoré tvoria lesný pôdny fond, hospodárske stavby a ostatné súvisiace stavby.

32. Podľa § 70 ods. 2 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej ako „katastrálny zákon“) údaje katastra, a to údaje o právach k nehnuteľnostiam, parcelné číslo, geometrické určenie nehnuteľnosti, druh pozemku, geometrické určenie a výmera katastrálneho územia, názov katastrálneho územia, výmera poľnohospodárskej jednotky alebo lesnej hospodárskej jednotky, alebo organizačnej jednotky, údaje o základných a podrobných polohových bodových poliach, údaje o bodových poliach, ako aj štandardizované geografické názvy sú hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak. Záväzným údajom katastra nie je druh pozemku evidovaného ako parcela registra.

33. Dovolací súd uvádza, že z výpisu katastra nehnuteľností (č. l. 1084) vyplýva, že predmetné nehnuteľnosti sú na LV č. XXX pre kat. územie G. zapísané ako zastavané plochy a nádvoria (parc. č. 152/1, 152/4, 152/5, 152/7, 153/1, 153/2, 154/2) alebo ako ostatné plochy (154/1, 154/9). S prihliadnutím na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 7 Cdo 169/2016 a na ustanovenia § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z. a § 70 ods. 2 katastrálneho zákona dovolací súd dospel analogicky k záveru, že uvedené tak nezodpovedá tvrdeniam dovolateľky, že v danom prípade sa jedná o nehnuteľnosti tvoriace lesný pôdny fond, či hospodárske a ostatné stavby s nimi súvisiace, ktoré ako tvrdí dovolateľka, by mali byť spôsobilé na vydanie v zmysle zákona č. 161/2005 Z.z., pretože ako jasne vyplýva z LV č. 255, ani jedna z predmetných nehnuteľností nezodpovedá kritériám vyplývajúcich z § 2 ods. 1 písm. c/ zákona č. 161/2005 Z.z.

34. Dovolací súd vzhľadom na uvedené v danom prípade dospel k záveru, že odvolací súd otázku „či žalované nehnuteľnosti sú spôsobilé byť predmetom na vydanie v zmysle zákona č. 161/2005 Z.z.“ správne právne posúdil, keď uzavrel, že zo strany žalobkyne nebolo preukázané, že v danom prípade ide o také pozemky a stavby, ku ktorým zákon navrátenie vlastníctva umožňuje, a teda, že evidenčný stav predmetných nehnuteľností nezodpovedá skutočnému stavu.

35. Vzhľadom na uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolanie dovolateľky vo vzťahu k námietke vyplývajúcej z § 420 písm. f/ CSP nie je procesne prípustné. Vo vzťahu k otázkam vyplývajúcich z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolací súd uvádza, že odvolací súd sa v otázke rozhodného obdobia pri svojom právnom posúdení síce odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 6 Cdo 84/2010, avšak v otázke spôsobilosti predmetu na vydanie veci správne právne posúdil. Na základe uvedeného súd dovolanie dovolateľky ako čiastočne neprípustné odmietol a ako nedôvodné zamietol (§ 447 písm. c/ CSP a § 488 CSP).

36. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.